

Leto III.

Izhaja vsako soboto
Letna naročnina
znaša Din 25.—,
za inozemstvo 40 Din

NA MEJAH

Štev. 24.

Ček. račun št. 12.886
Telefon Jesenice 625
Uprava in uredništvo:
Jesenice, Krekov dom

LIST ZA GOSPODARSTVO, PROSVETO IN KULTURO

Jesenice, 19. novembra 1938

Nezdrave razmere pri KID

Redukcije delavstva pri KID: Velikopotezne intervencije ZZD za zaščito svojih članov proti očitnim krivicam

Kmalu po razpisu državnoborskih volitev so pri KID odpustili iz tovarne 100 delavcev. Za določitev, kdo naj bo odpuščen je bil izbran ključ, ki je nesorazmerno močno prizadel članstvo ZZD. Zaradi tega je organizacija po svojem zastopniku intervenirala na odgovornem mestu za svoje članstvo. Intervencija je bila zavržena z izrazi, ki jih naša organizacija ni mogla mirno prenesti. Mi kot organizacija slovenske katoliške skupnosti, torej toliko kot slovenskega naroda, dalje kot organizacija, ki pozitivno sodeluje z odgovornimi činitelji države za gospodarski in kulturni dvig naše ožje domovine in celo države, smo se čutili v živo zadeti in smo dvignili svoj glas v svojo obrambo! Zaposlili smo najprej za popravilo krivice tistega, ki mu je gotovo največ na tem, da tovarna uspeva v mirnem sodelovanju med delavstvom in vodstvom, to je g. A. Westna. Vanj imamo zaupanje in upamo, da ne bo dovolil, da bi bila KID trdnjava političnih izkoreninjenec, ki lahko uspevajo kvečjemu za zidovi tovarniških blagajn, prav nič pa med narodom, sredi katerega se dvigajo dimniki tovarn KID. G. Westen ima gotovo moč, da napravi v tovarni tozadeven red in s tem gladko odstrani vse nezaupanje do KID, ki ga je zasejalo med slovenski narod njemu nasprotna klika v tovarni.

Le prenaravno je, da je ZZD objasnila položaj našega delavstva pri KID, vsem, s katerimi tvori narodovo živo telo: našim narodnim in državnim voditeljem, stranki slovenskega naroda in vobče vsej slovenski katoliški skupnosti. Kadar smo namreč mi prizadeti, so prizadeti tudi vsi ti. Zato so v našo obrambo nastopili tudi oni. Prav to je odlika naše organizacije, da tudi v težkih časih ni osamljena in iz te odlike so in bodo izvirali njeni uspehi in koristi delavstva. Prav v teh dneh vidi vse pošteno slovensko delavstvo, da je edino ZZD na pravi poti, na kateri je zaščiten naš delavec.

Z ozirom na brzojavno vlogo na lastnika tovarne g. Westna so se vršili v soboto, dne 12. novembra v posloplju ravnateljstva tovarne KID na Jesenicah razgovori. Razgovorom je prisostvoval od strani tovarne sam g. A. Westen, dalje tehnični ravnatelj inž. dr. Klinar ter g. inž. Petrovčič, ki je neposredno odgovoren za odpuste. Od

strani delavstva so bili navzoči predsednik krajevne ZZD tov. Rajner in kaplan Godina, za JRZ pa mesto odsotnega dr. Šmajda g. dr. St. Zupan. Bansko upravo je zastopal šef inšpekcije dela g. inž. Baraga.

Razgovori so trajali skoro štiri ure. Zastopniki delavstva so na izvajanja g. Westna, kakor tudi g. ravnatelja inž. dr. Klinarja izjavili, da imajo zaupanje v njihovo objektivnost in velike tehnične sposobnosti, od katerih bodo vsi gorenjski kraji imeli koristi. Naše delavstvo je z najboljšo voljo pripravljeno sodelovati za prospevanje pravične KID. Delavstvo pa nikakor ne more prenašati zapostavljanja in krivic in najmanj tistih, ki se dogajajo brez vednosti visokih faktorjev KID.

G. inž. Petrovčič je kakor v svojo obrambo skušal iz poslovnih knjig z obširnim navajanjem posameznih primerov dokazati, da ZZD pri odpustih nikakor ni bila čezmerno prizadeta. Vendar se mu to ni posrečilo. Uradno je bilo ugotovljeno, da njegovi podatki niso bili točni. Uradno je bilo tudi ugotovljeno, da je procent odpuščenih članov ZZD večji kot je on izkazal. Tipičen primer se je uradno beležil pri nekem obratu v tovarni, kjer so bili odpuščeni štirje delavci: 2 od ZZD in 2 od neke druge organizacije, ki je po svoji pripadnosti bližja g. inž. Petrovčiču. Naša dva sta morala iz tovarne, drugima dvema je bila odpoved preklicana in sta ostala v tovarni (kar jima mi kot tovariši od srca privoščimo). — Te ugotovitve so toliko večjega pomena, ker je pri količkaj spretne uradovanju mogoče kriti vsako postopanje s poslovnimi zagovori, čeprav so bili za postopanje merodajni vse drugi kot pa zapisani razlogi.

Naše zastopstvo je tako g. Westnu in g. ravnatelju dr. Klinarju dovolj jasno povedalo, v koga ima zaupanje, pokazalo pa tudi, kje se uganja strankarska politika in se dela našemu delavstvu krivica. Na njih je, da ozdravijo razmere pri KID in zadovoljijo delavstvo in slovenski narod, katerega bistven del je naš delavec.

Kakšni bodo rezultati razgovorov, ki še danes (15. novembra) niso zaključeni, bomo delavstvu in vsemu narodu še sporočili.

Volitve

Volilno gibanje se je v zadnjem tednu močno razživel. JRZ je v tem pokretu vodilna in daleko nadkriljuje tozadevno življenje opozicije. Na zunaj stoji v ospredju priprava na veliki gorenjski volilni shod, ki se bo vršil na Jesenicah v nedeljo, dne 27. novembra. Točno uro še ne moremo napovedati. V zadnjem tednu smo opazili na vseh vidnih mestih velike volilne plakate dr. Stojadinovičeve liste. Plakati so okusno izdelani ter po svoji pisani in risani vsebini učinkoviti. Nikdar še v Jugoslaviji ni šla kaka stranka s podobnim volilnim geslom na volišče. Zato je tudi jasno, da bo izid volitev v korist naše stranke tako sijajen, kakor še nikoli. Danes ne gre nič več za to, kdo bo zmagal, — to je že jasno — sedaj gre samo še za to, da bo ta zmaga edinstvena v zgodovini svobodnih volitev v Jugoslaviji.

»Samo enega me je sram, namreč tega, da sem moral dočakati 60 let preden sem spoznal zločinsko politiko našega napredništva.« Tako se je izjavil odličen železniški uradnik, ki ni nikdar politično z nami simpatiziral. Tudi na Jesenicah je marsikdo izmed dosedanjih naših nasprotnikov prišel do prepričanja, da je tkzv. »nacionalna politika« dr. Kramerja vse drugo prej kakor pa nacionalna. V čast naših dosedanjih resnih nasprotnikov moramo reči, da bo 11. decembra to lahko ugotovil tudi g. dr. Kramer.

Delavci,

branite svoje strokovne organizacije v smislu in pravcu narodnih tradicij in skupnosti.

*Delavci, študirajte
krščansko socialno
literaturo*

Delavstvo bo veliki volilni shod na Jesenicah, dne 27. novembra, na katerem bo govoril minister za socialno politiko g. dr. Dragiša Cvetkovič z veseljem pozdravilo in se ga polnoštevilno udeležilo, ker bo imelo priliko svojemu resornemu ministru povedati svoje želje in ga seznaniti z industrijskimi in delavskimi razmerami v našem gorenjskem kotu.

ZZD

Intervencije ZZD za zaščito in korist svojega članstva pri KID v zadnjem tednu so morale pač vsemu našemu delavstvu odpreti oči, da so spoznali, da je njihovo mesto samo v ZZD. Pri zadnjih odpuštilih je izmed vseh delavskih organizacij edino ZZD nastopila za svoje članstvo. Njen nastop je bil odlično pripravljen in tako vsestransko močno izveden, da lahko članstvo ZZD z največjim mirom gleda razvoj delavskega položaja pri ZZD. Pri intervencijah se je posebno pokazalo, da kadar nastopa ZZD za svoje ljudi, da delavstvo takrat ni osamljeno, ampak se bori ves narod in voditelji tega naroda. Če kdo v bodoče ne bo deležen varstva slovenskega naroda, naj krivdo sam sebi pripíše. Kdor noče, se mu ne more pomagati.

Pazite na razglase ZZD! Radi važnih dogodkov, ki se tičejo delavstva ZZD, je naša organizacija primorana včasih na hitro sklicati sestanke, da vodstvo lahko obvesti članstvo o položaju in da sliši tudi mnenje članstva glede nadaljnjega postopanja. Pazite zato kaj razglasa ZZD na svojih oglasnih deskah. Članstvo pa naj čita tudi dnevnik »Slovenec« med dopisi pod naslovom Jesenice, kjer se bodo tudi razglasila najnujnejše zadeve.

Svečana akademija

Svečana akademija jeseniškega fantovskega odseka, ki bo na fantovski praznik dne 4. decembra ob 8 zvečer, že zaradi širokih priprav zanj vzbuja izredno zanimanje med prebivalstvom doma in po okolici. To zanimanje je

Vsa visoka Gorenjska pojde

v nedeljo dne 27. novembra na

SHOD JRZ NA JESENICAH

v Krekovem domu

Govorijo: Dr. Dragiša Cvetkovič
minister za socialno politiko

Dr. Albin Šmajd
kandidat JRZ za radovljiški okraj

DELA VCI! TO JE VAŠ SHOD!

Podla borba

V trenutku, ko so narodni zajedavci spoznali svojo šibkost in brezpomembnost v narodnem življenju, so si v svoji objestnosti zamislili nov načrt volivne borbe, ki po svojih učinkih tolmači miselnost izvajalcev v najgrši luči. S to svojo podlo borbo, ki večkrat presega meje zakonitosti, so se pravočasno predstavili slovenskemu narodu z najlepšimi sposobnostmi, da tudi te zavrže med staro šaro in z njo vred obsodi borbo samo, ki ga žali v dno nedotakljivih narodnostnih čustev. To je: udinjali so se voditelju hrvaškega naroda, da v njegovi službi in po njegovem hrbtu zrastejo nad lastni narod z namenom, da mu »služijo« v prid svojim osebnim koristim. Taki »narodni« veljaki, ki so začeli dvigati glave po najbolj neznanih kotičkih političnih drobcev, so zanesli tudi na Jesenice po svojih enakovrednih tovariših ta način volivne borbe, kateri so jo zasejali med poštenim slovenskim delavcem. Mi smo o tem že rekli svoje mnenje. Da pa je tudi takim načinom pridobivanja osebne veljave zagotovljen konec in določena usoda po gotovih pravilih, prinašamo nekaj odstavkov iz »Samouprave«, kateri naj bodo vsem prizadetim v svatilo in pravočasen opomin. Takole piše:

»Ostati hočemo na liniji demokracije in širokih političnih svoboščin. Naši nasprotniki pa naj vedo, da ima vse svoje meje. Dokler se zatikajo v našo stranko, moremo biti tolerantni, ker to le nas briga. Kadar pa opozicija začne

ogrozati državne interese, je treba začeti uporabljati zakon... Kadar take intrige in laži začne, razširjajo iredento in aspiracije šovinistov iz inozemstva, tedaj je to huje od veleizdaje in v takem primeru vlada ne more več biti tolerantna... Ker je opozicija v svojo družbo sprejela kaj temne elemente, začnemo sedaj akcijo, ki postaja velika nevarnost. Zato je zadnji čas stopiti na prste veleizdajalcem in provokatorjem, ki razširjajo neresnične govorice glede odnosov z našimi sosedi, v pogledu zemlja naše države in glede mednarodnega stanja. Nobenega dvoma ne more več biti, da take govorice razširjajo sovražniki naše države, ki so v naši zaslepljeni in brezglavi opoziciji našli posredovalca in morda celo plačano orodje... Nikdar nikar ne pozabimo, da narod in država stojita nad vsemi osebnimi interesi! Od svojih političnih nasprotnikov ne zahtevamo niti tega, da bi nas ljubili, niti da bi nas hvalili. Le naj branijo svoje interese in se bore za svoje mesto pod božjim soncem s sredstvi, ki jih imajo. Ni pa govora o takih metodah, ki slabe ugled in moč vse države. Tako delo namreč ni več politični boj, marveč prava veleizdaja. Veleizdajalcem, renegatom in herostratom pa ne bo šla nobena milost!... Našega demokratizma in naše tolerance je konec tisti hip, ko opozicija dano svobodo zlorablja za protidrjavno akcijo.

Godina Jože:

V znamenju zelene kravate

IX. V Mengšu je pa bilo hudo...

Na že opisani širši seji pripravljalnega odbora za proslavo dr. Korošca na vnebohod dne 5. maja v društvenem domu v Grobljah je bilo določeno, da se po domžalski proslavi, ki bo dopoldne 15. maja, vrši tega dne popoldne še proslava v Mengšu. Ker so pa bile pozneje proslave prepovedane, za Mengeš ni pripravljal nihče nikakih manifestacij. V Domžalah se je vršila samo maša za dr. Korošca in so za manifestacije in rabuke po maši poskrbeli prav za prav orožniki. V Mengšu ni mogla biti maša, ker je bila tamkajšnja proslava namenjena za popoldne.

Po pomirjenju v Domžalah smo se dogovorili z g. kapetanom Mešterovičem, da se popoldne sestanemo pri čaši piva v gostilni Müllerja Antona v Domžalah. Po kosilu sem v smislu dogovora res šel spet v Domžale. Toda g. kapetana Mešteroviča ni bilo. Povpraševali smo po njem, da mihče ni vedel pravega odgovora. Nekdo je omenil, da ga je videl odpeljati se v Mengeš. G. Senica je nato ponudil, da bi se peljali z njegovim avtom v Mengeš in pogledali, če je morda tam. Saj bi se tudi v Mengšu lahko kaj z njim pomenili. Kolikor se spominam, se nas je pe-

(Dalje)

ljalo v Mengeš 5 ali 6. Vozili smo skozi Trzin in Spodnji Mengeš do mengeške cerkve. Tam je stalo v malih gruclah nekaj ljudi, kakor je to običajno vsak nedeljski popoldan. Pri prvi gruči smo se ustavili in povprašali za g. kapetana. Nihče ni nič vedel o njem. Saljivo smo tudi vprašali, češ: »pri Vas je pa odpadlo vse, kar ste pripravljali!« Nekdo je odgovoril: »Ce ni, ni. Sicer je pa pri maši v Domžalah bilo dovolj lepo.« Ker g. kapetana nismo našli, smo se peljali takoj dalje in sicer domov v Domžale mimo Grobelj, kjer sem jaz izstopil. Ves popoldan sva bila oba z g. predstojnikom Martinom Ocepkom doma. Nekaj časa sem bil v drevoredu, malo na vrtu, proti šesti uri pa sem šel preko dvorišča k cerkvi. Mimo cerkve je šla ravno gruča ljudi, katerih pa nisem poznal. Ustavili so se in me vprašali, če vem, kako je bilo popoldne v Mengšu. Nato so pripovedovali, da so se vršile tam burne demonstracije in manifestacije in da so nastopali orožniki tako ostro, da je malo manjkalo, da niso streljali. Ker pri teh dogodkih nisem bil zraven, jih težko opisujem. Na razpolago mi je spet orožniško poročilo, ki se hrani v aktih o šenčurskih dogodkih pri državnem sodišču v Beogradu.

Preiskovalni sodnik državnega sodišča za šenčurske dogodke g. dr. Gradnik je hotel v preiskavi na vsak način od mene izsiliti priznanje, da sem sodeloval pri mengeških dogodkih, kar bi značilo toliko, kakor da sem odgovoren zanje. G. dr. Gradnik se lahko tudi iz tega odkritosrčnega opisa prepriča, da nisem imel nobenih opravkov z dogodki v Mengšu. To, da sem mu zanimal, da bi bil v Mengšu, je značilo toliko kot to, da nisem bil pri manifestacijah in da jih nisem pripravljala. Njemu je itak šlo samo za to. Da sem se pa tisti dan slučajno peljal skozi Mengeš, pa nima z mengeškimi dogodki nobene zveze. Za te dogodke sem zvedel, kakor sem zgoraj povedal, šele zvečer.

Orožniško poročilo o teh bo kolikortoliko točno. Vedeti je treba samo, da so bili orožniki zaradi teh dogodkov pod silnim politično-oblastvenim pritiskom in da so zaradi tega pritiska prikrojevali svoja poročila tako, da so ugodili željam takratnih oblastnikov. Zelja teh oblastnikov je pa bila, da bi se te manifestacije prikazale kot vstaja proti državnim oblastem in da so to vstajo pripravljali bivši vodi-

telji SLS in da so s temi voditelji roko v roki delali duhovniki in samostani. V tem smislu je treba tudi razumeti naslednje uradno poročilo:

»Dne 15. maja popoldne po tretji uri je prišel na tukajšnjo (Domžale) stanico z avtom po pomoč neki Mengšan. Imena po njegovi želji ne morem izdati.¹ Poslan je bil od komandirja v Mengšu. Tja sem poslal 16 žandarjev pod vodstvom narednika Ambrožiča Vida z žandarmerijskim kaplarom Stevovičem Mihajlom. Drugi so bili iz pripravljalne šole v Ljubljani, poslani v pomoč pri tukajšnjih demonstracijah tega dne popoldne. V Mengšu se je zadeva po Ambrožičevi izjavi vršila takole: Ko so tja prišli, je bila na trgu pred cerkvijo množica ljudi, ki so kričali na vse načine in demonstrirali. Glavna četa demonstrantov je odšla s slovensko zastavo na čelu po cesti proti Trzinu. Za njimi je odšel kaplar Stevovič in še nekaj žandarjev na pomoč že tam zaposlenim domačim orožnikom. O tem bo vedel več izjaviti Stevovič sam. Ambrožič pa je ostal na cesti, ki pelje proti cerkvi, in razganjal množico, ki je razpadena od prve patrole šla čez mejo in mimo hiš in se zopet zbirala zadaj. Silno so vsi vpili: »Živijo svoboda, dr. Korošec, slovenska zastava« itd. Vendar klicov »Dol s kraljem«, »Živio republika« ni slišal. Ambrožič je množico pozval v imenu zakona, da se razide, jim predočeval, da je kaznivo patrolo tozadevno ne ubogati, pa vse ni nič pomagalo. Večkrat je tudi z vojaško komando postrojil svoje žandarme po strelce in na roku ter jih s svojimi možmi (7-8) tiral pred seboj z nasajenimi bajoneti. A ljudje so se umikali le neradi, šele če se mu je bajonet prav na prsa nameril. Vpili so: »Le bodi, če si upaš.« Ker pa ulica ni strnjena, so med hišami in mejami uhajali nazaj v hiše ter v gostilne in takoj jih je bilo zadaj za vrsto žandarjev toliko kot prej. Pri tem so zabavljali na vse načine in izzivali patrolo: »Kaj niste Slovenci tudi vi, sramota« itd. Posebno so bile nahujskane ženske, kot divje, prave Amazonke. Silile so žandarme in vpile nad njimi: »Jaz sem tvoja slovenska mati, sramota«, tako da so jih morali žandarmi od sebe pehati. V splošnem so se ljudje tako obnašali, kot bi bili vsi podivjani, ko vendar tukaj ni navade, da bi orožnikov ne ubogali.

¹ Bil je to mengeški obrtnik I. Kosec, ki ga je zaradi tega pozneje vsa okolica bojkotirala.

Ptiči ene barve skup lete!

Zaradi zanimivosti objavljamo naslednje vrste, ki nazorno kažejo, kakšno mnenje ima slovenski delavec o zmešnjavi Združene opozicije. To je ena izmed neštetihi častnih legitimacij, ki jo bodo prejeli vsi oni, ki bodo glasovali za »Zmešnjavo nad zmešnjavami«.

Kakor pripelje jeseni naravni nagon ptice selivke skupaj od vseh strani, da se zbero v jate in odlete na jug, tako se zbirajo po razpisu volitev nasprotniki slovenskega naroda vseh skupin in frakcij, katerim je glavni namen naskakovati to, kar je sezidal in ustvaril dr. Korošec.

Tako občudovanja vredno lastnost zbiranja so pokazali tudi na Jesenicah. Voditelji vseh teh po oblasti težečih gibanj so se končno zbrali pod streho socialističnega pobornika, da se dokončno pogovore o nadaljnjem delu. Prav nič se ni sramoval sesti k isti mizi zastopnik supernaiconalizma poleg zastopnika internacionalizma, ni se sramoval prisesti marksistični uskok k ekstremnemu federalistu, da po nemogočem receptu skuhamo kašo. Šla sta v objem kladiivo in srp s kladivom in peresom. Da se omogoči uspešen polet, so se morali nekateri poslanski kandidati in namestniki umakniti drugim, seveda proti koncesijam, katerih enemu je obljubljen bodoči županski stolček na Jesenicah. (Odvisno seveda od volivcev.) Ta kot elastika raztegljiva lastnost njihove politične in kulturne opredeljenosti, jih vleče k skupnemu zaletu proti vsemu pozitivnemu, kar jih narodu odbija. Glavni, prvi in zadnji namen in cilj je, zadati smrtni udarec »klerikalnemu zmažu« in se preko njega povzpeti do oblasti, potrebe naroda jim niso mar; te so postranska stvar.

Take ljudi, ki si samo oblasti želijo, pomagati narodu pa ne mislijo, mi odklanjamo.

Slovenski delavec.

Dragemu prijatelju Janezu Cegnarju

Dolgost življenja našega je kratka, kaj znanec že zasula je lopata. Odprta noč in dan so groba vrata, a dneva ne pove nobena pratka.

Tako je začel v pesmi razpletati svoje misli o minljivosti naš veliki pesnik. Po kratkem življenju bridka ločitev. Nenadoma je odšel v večnost in na tej zemlji se ne bomo videli več. Ni se utegnil niti posloviti. Pa vendar na njegovem grobu človek ne more jokati. Da, če bi ne gledal ob grobu tvojih dragih, ki drhte žalosti, ter bi z njimi globoko ne sočustvoval, bi se človeku preje izvila iz prsi hvalnica Bogu. Zakaj pa? Ali zato, ker nas je zapustil tisti, ki je bil najboljši med nami? Ne zato ker nas je zapustil, ker zaradi tega bi pač lahko jokali, temveč zaradi tega, ker vemo, da je že v nebesih. Kajti o Bog nebeski, če on še ni pri tebi v večni radosti, ki je že tu tako hrepenel po Tebi, kaj bo z nami ubogimi, kako bo nam obstati pred Tvojo sodbo. Kdor je videl sij sreče v njegovih očeh, ko se je dnevno po svetem obhajilu, zahvaljeval svojemu Gospodu za obisk, ta ve, da je bilo njegovo hrepenenje po njem tako veliko, da je nemogoče, da bi ga Bog sedaj, ko ga je poklical po plačilo, hotel pustiti samo malo še čakati na tako zaželjeno svidenje z njim. Zato mi že zaradi njega, ki se je preselil v tako nepopisno srečo in blaženost ne moremo jokati. Res je nastala vrzel v naših trdnih vrstah, in ga bomo povsod pogrešali. Toda sedaj, ko je zase izprosil vse, kar mu je bilo potrebno, smo lahko veseli, kajti on se bo odslej potegoval pri Bogu za nas vse, za posameznike in za naše pokrete, tako, da bo ljubi Bog vrzel, ki je za njim nastala na njegove prošnje in zaradi njegovega zgleda, stoterokrat zamašil s tem, da bo enim dal milost spreobrnjenja, drugim pa milost večje popolnosti.

Na svidenje pri Bogu!

Samo v delu je rešitev!

popolnoma razumljivo; saj velja odek za tehnično najboljšega v Sloveniji, ki je z vsako svojo prireditvijo pokazal izredno telesno kulturno višino in moč. Sedanja akademija pa bo pokazala miniaturno sliko dela katoliške mladine na Jesenicah — tako splošno telesno kulturno, narodnostno, versko vzgojno in idejno zrelost. Ker je v tem delu toliko žrtve in samoodpovedi, naj ne bo nikogar, ki bi z obiskom te akademije ne dal mladini javno priznanje.

Stavbno gibanje

Število posestnikov se je na Jesenicah močno pomnožilo. Stavbno gibanje je v letošnji sezoni imelo obseg, kakor že več let ne. Poleg mičnih novih stavb na zgornjem ali v središču mesta je v Kurji vasi nastala zares lepa in okusna delavska kolonija. Stavbno gibanje pri nas je močan dokaz varčnosti našega delavca in velika želja po lastnem domu. Mnogim je omogočila postaviti si lastno hišico KID, ko je skoro z brezobrestnim posojilom priskočila na pomoč. Večina delavcev, ki so postavili svoje lastne domove, so se že vselili.

Poleg delavstva pa so zidali svoje hiše tudi nekateri jeseniški zasebniki, med drugimi tudi advokat dr. Aleš Stanovnik. Imenovan advokat je na Jesenicah šele nekaj let. Delavstvo se o tej krasni stavbi med seboj meni, da jo je sezidala jeseniška delavska neumnost. Značilno in omembe vredno pa je pri stvari to, da je pri zadnjih občinskih volitvah kot kandidat za županški stolček, imel mnogo potreb na ustih do jeseniškega obrtništva, vsa dokončna dela v stavbi pa so na upravičeno nevoljo domačih obrtnikov izvrševali tuji obrtniki. Morda je želja o poslanskem mestu to narekovala. To pač g. kandidat v družbi zvezane in zveržene opozicije pač sam najbolje ve. Delavstvo življenje tudi zasleduje in bo izreklo tudi v predstoječi borbi svojo obsodbo v tretjič.

Meščanska šola se širi

Meščanska šola ima sedaj že štiri razrede v prostorih ljudske šole, kar je za procvit ljudske šole vsekakor vse prej kakor koristno. Ljudska šola, ki daje podlago vsemu nadaljnjemu študiju, se ne more razvijati, ker ji

primanjkujejo prostori. Pred leti se ji je vzela risalnica. Otroci v višjih razredih ne morejo risati v tesnih klopih, zato so uspehi v tem predmetu tudi temu primerni. Kabinet za učila je mnogo premajhen in neprikladen.

Meščanska šola naj nikar ne sprejema več učencev, ako nima zato dovolj prostorov. Kajti nihče me ne more prisiliti, da bi sprejel več učencev, kakor pa imam na razpolago razredov. Ta izgovor je ničev.

Ljudski šoli naj se vrnejo nazaj odvzeti prostori, ki jih sama krvavo potrebuje. Pomisliti moramo, da smo na Jesenicah in ne kje v gorski vasi. Jesenice so obmejni kraj, glede kulture pa prednjačijo drugim mestom. Dobra ljudska šola je zrcalo vsake občine. Ali naj Jesenice po mačehovsko ravnaajo z ljudsko šolo?

Mojstrana

V sredo 9. t. m. okoli 12. ure se je smrtno ponesrečil gozdni delavec Jurij Benet, rojen v Ratečah. Ponesrečen je bil zaposlen pri spravljaju hlodov v dolino na hribu Brani (ob vznožju tega hriba se nahaja mojstranska skakalnica). Kako je prav za prav prišlo do nesreče se ne ve, ker je bil njegov sodelavec zaposlen na drugem kraju in je tovariša pogrešal šele čez čas. Iskal ga je in našel mrtvega pod pečnami. Sklepa se, da je Beneta zbil hloď, ali da mu je spodletelo na strmini in ga vrglo čez skalovje v globino približno 80 metrov. Ponesrečen zapušča ženo in tri nepreskrbljene otroke, katerih najmanjši je star šele dva meseca.

Koroška Bela

V ponedeljek pred praznikom Vseh svetnikov sem se slučajno mudil pred mojo hišo, ko so šli ljudje z venci, šopki itd. na pokopališče na Koroško Belo; dotično skupino je srečal nek jeseniški delavec — imena ne vem — ter gledal mimoidoče in ironično pristavil: »Zame pa kaj takega ne bo treba, takih reči jaz ne bom potreboval — iz megle sem prišel in bom šel zopet v meglo.« To je govorjenje človeka, ki se še šteje med tkz. olikance. Kje je to izvedel, da je »iz megle prišel« — ne bo težko uganiti. — In taki ljudje so danes pod Mačkovo streho!

Jeseniška katoliška mladina pri delu za narod

Kakor ima pri vseh panogah telesne kulture mladina prvenstveno in odločujoče mesto, tako jo moramo šteti tudi pri združevanju vseh pozitivnih sil v narodu med tiste činitelje, ki dajejo vsakemu gibanju prožnost in najbolj vidno barvitost. Njena udeležba in sodelovanje je tako močno, da je od nje prej ko slej odvisen vsak uspeh, pa naj ima program še toliko upalnih izgledov ali še toliko slabih strani — če ga sprejme mladina, bo gotovo uspel.

To so dejstva, ki jih morajo spoštovati vsi idejni voditelji in avtorji programov, posebno tisti, ki hočejo dati občestvu novo smer ali kakorkoli vplivati na njegove življenjske prilike. Mladina je jedro, je pogonski motor, ki je v polni sili rasti in dozorevanja, zato potrebuje poleg izredne nege tudi najširši prostor, najmočnejšo oporo in — najlepše zglede.

Ti zgledi so odločujoči pri njeni opredelitvi, pri njenih simpatijah za to ali ono gibanje, so izredne važnosti za njeno pravilno rast in dozorevanje, so — bi rekli — najvažnejši pogoj za njeno sodelovanje pri tem ali onem življenjskem gibal.

To se nam je zdelo potrebno omeniti, da bomo mogli pravilno umeti vse napore, ki jih slovenska katoliška mladina prostovoljno žrtvuje v korist narodu, katerega voditelji so ji v popolni svobodi s svojimi zgledi in uspehi, s svojimi žrtvami in ljubeznijo do naroda zagotovili, da je ta pot edino prava in uspešna, toda mogoča le z deli samoodpovedi, vernosti in udanosti ter viteške plemenitosti značajev.

Po dosedanjih uspehih slovenske katoliške mladine imamo premnogo živih dokazov, da je pravilno domela potreba naroda, ker mu je postala izvir življenjske moči, temelj njegovega duhovnega in telesno kulturnega razrasta s svojimi številnimi celicami fantovskih odsekov, v krepke in zdravem telesu Zveze slovenskih fantov.

Kakor čuti mladina povsod nujno potrebo, da se veže v zdravo celoto (v fantovske odseke) in v tej skupnosti ustvarja blaginjo in moč naroda, tako je ta potreba tem večja v industrijskih krajih, kjer je občestvo podvrženo hujšim ideološkim vplivom ter v vedni nevarnosti, da ga življenjska borba stare.

Jeseniška mladina, ki raste ob trpljenju svojih očetov-delavcev in ob skopo rezanem kruhu, si je postavila na trdne temelje svojo skupnost, svoj kulturni in narodnostni branik, katerega duhovni vrec so jasna in vekotrajna katoliška načela in neklonljivi narodni duh. Tukaj je mesto vseh, ki so dali svojo voljo in napore na žrtvenik naroda, mesto, na katerem se vrši vsakodnevna daritev sil mladega rodu za njegovo bodočnost.

Jeseniški fantovski odsek je živo zarezal v življenjska dogajanja absolutno delavskega kraja ter se vanj vsidral z vso mlado silo, krepko posegel iz svojega kulturnega torišča v vsa polja javnega življenja ter z uspehi potrdil občo koristnost in zdravo pojmovanje svojega poslanstva.

Program te mladine, ki stoji strnjena in na žrtve pripravljena v prvih vrstah naroda, je vseobsežen, sloneč na trajnih resnicah in zato težek po blaginji, do katere naj bi pripeljal slovenski narod brez hudih pretresov, brez ponižanj preko ideoloških trenj do duhovnega in narodnostnega prečiščenja. (Dalje drugič.)

Slavko Savinšek:

Med Mežakljo in Mirco

(Dalje)

»Nikar ne bodi nervozen, Dreja in ne puši toliko, škodovalo ti bo! — Le zakaj si prišel iz Prage?«

»Moral sem, ne bi imel drugače miru! Morda se bo zdaj zjasnilo tudi v meni.«

»Prav bi bilo in zadnji čas. Veš, meni je že tudi nerodna. Njena mama me je zadnjič pošeno oštela, češ, zakaj se naša dva jezita na Anico, ker ti hodiš za njo. Rekla je, da ona veliko raje vidi, če jo pušiš v miru. Nisi zanjo, ker — Bog ve, kdaj boš gotov s študijami, pa se boš gotovo še stokrat premislil. Anica bi se zdaj lahko možila, je rekla mati, pa si ti preprečil.«

»Jaz?«

»Tako je rekla. Da bi jo bil Jože vzel in da mu je že napol obljubila Anica, pa si prišel ti in vse je šlo po vodi. Jože da je slišal, kaj sta se menila oni večer pod oknom, ko si prišel domov in je videl, kako sta si bila dobra. Od takrat noče nič več slišati o njej, še manj pa o poroki in je rekel materi, naj ima Anica še druge malo za norca. Njega da je vlekla že dovolj. Izbira pa bo izbirek dobila, verjemi, Dreja!«

»Tega nisem vedel, Marjanica. Čemu mi nisi že prej povedala, laže bi mi bilo danes!«

»Nisem hotela, ker sem čakala, da sam vidiš in spoznaš. Ti pa si bil kakor gluhi in slepi. Mama in ata sta na vso moč huda nate!«

»E, ženske tudi veliko preveč govore in iz muhe slona naredo. Vse že ni resnica, kar pripovedujejo ter atu in mami obešajo.«

»Dreja, če je resničen samo deseti del govorenega, je dovolj! Pusti dekle, ki ti bo samo v nesrečo, saj bi ne imel nikdar mirne ure, tudi če bi jo takoj poročil. Posebno, ko bi s teboj prišla v boljšo družbo, kjer se gospodje laskajo in sladkajo z omamnimi manirami in pokloni in jeziki, kakor bi muhe na sladkost lovili. Mnoge ujamejo, tudi poročene.«

»Da, tega sem se tudi jaz bil. Pa vendar sem zaupal Anici, ker sem misli, da me ima še rada, čeprav se včasih vidi, kakor bi ji bil lanski sneg.«

»No, nocoj vidiš, da si ji res!«

Ni ji odgovoril, ker bi bila glasna beseda preveč vrezala v srce in v ponos! Molče je vihtel pesti in kadil in meril cesto z nervoznimi koraki.

Prišla sta mimo Belca. Na oknu ste stali Belčeva mati in Milka.

»Dober večer!« pozdravi Marjanica in Dreja dvigne klobuk.

»Bog daj, gospodična, pa vam tudi, gospod Dreja. Kje pa hodite, da vas ni nič videti?« prijazno povabijo Belčeva mati.

Marjanica potegne Drejo pod okno.

»Doma čepi v knjigah, mesto da bi si dal miru, da se odpočije in malo okrepi.«

»E, ni tako hudo, gospa. Lenuh sem postal, odkar sem doma. — Joj, kako imate lepe nageljne!«

(Dalje prihodnjic)

Na zelo ugodne mesečne obroke
na novo dospeli

RADIO APARATI

svetovne znamke Philips

J. PUČKO, JESENICE

Ogled aparatov za nakup neobvezen